

Tuusniemen kunnanhallitus
Keskitie 22
71200 Tuusniemi

Tuusniemen kunnan Palvelukeskuksen tehostetun palveluasumisen toimintaa koskeva valvonta

Käsiteltävä asia

Itä-Suomen aluehallintovirasto toteutti 15.1.2019 ohjaus-, arviointi- ja valvontakäynnin Tuusniemen kunnan vanhuspalveluiden tehostetun palveluasumisen toimintoihin. Aluehallintovirasto totesi tarkastuskertomuksessaan, että palvelukeskuksen henkilöstömitoitus ei ole kaikissa tilanteissa riittävä, millä voi olla yhteyttä myös todettuun runsaaseen psyykenlääkkeiden käyttöön erityisesti Mäntykodin muistisairaiden asukkaiden yksikössä. Kertomuksessa todettiin, että riittävä hoitohenkilöstön määrä on edellytys asukaslähtöisen hoivakulttuurin kehittämiseksi sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiselle.

Ohjaus- ja arviointikäynnin jälkeen Tuusniemen kunta on antamassaan selvityksessä todennut, että kunnan toiminnallisena tavoitteena on se, että tehostetun palveluasumisen moniammatillisen henkilöstön mitoitus on 0,6. Lisäksi kunta antoi tiedoksiannon palvelukeskuksen toiminnan kehittämistoimenpiteiden aikataulusta ja jo toteutuneista muutoksista 31.12.2019.

Kunnan asettamat tavoitteet henkilöstömitoituksesta eivät aluehallintovirastolle toimitettujen työvuorolistojen mukaan näyttäneet toteutuvan sosiaali- ja terveydenhuollon ammatillisen henkilöstön osalta. Työvuorolistojen mukaan tehostetun palveluasumisen henkilöstömäärä ei kaikissa vuoroissa ole riittävä ja henkilöstörakenne ei vastaa asiakkaiden palveluntarvetta. Työvuorolistojen mukaan toimintayksikön työvuoroissa työskentelee paljon työntekijöitä, joilla ei ole sosiaali- ja terveydenhuollon koulutusta.

Palvelukeskuksen henkilökunnalta on tullut yhteydenottoja huolesta asiakas- ja potilasturvallisuuden vaarantumisesta, kun työvuoroissa työskentelee kouluttamattomia hoitotyössä. Lisäksi aluehallintovirastossa on käsitelty kanteluja asiakas- ja potilasturvallisuuden vaarantumisesta palvelukeskuksessa.

Asiassa saatu selvitys

- Tuusniemen kunnan selvitys aikatauluista ja toimenpiteistä, joilla tarkastuskäynnillä havaitut puutteet korjataan (8.4.2019)

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

puh. 0295 016 800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12-14

- Tuusniemen kunnan lähettämä tilannekuva toteutetuista toimenpiteistä (31.12.2019)
- Tuusniemen kunnan palvelukeskukset henkilökuntaluettelo ja työvuorolista 9.12.-29.12.2019
- Tuusniemen kunnanhallituksen pöytäkirjaote kokouksesta 24.2.2020
- Tuusniemen kunnan palvelukeskuksen työvuorolista 20.1.-9.2.2020 ja selvitys asukkaiden toimintakyvystä (3.3. ja 4.3.2020)
- Muistio puhelinkeskustelusta 5.3.2020 palvelukeskuksen sairaanhoitajan kanssa
- Muistio puhelinkeskustelusta 9.3.2020 vastaavan sairaanhoitajan kanssa

Kuuleminen

Itä-Suomen aluehallintovirasto varasi 22.1.2020 lähettämänsä selvityspyynnön yhteydessä Tuusniemen kunnanhallitukselle uhkasakkolain 22 §:n ja hallintolain 34 §:n mukaisesti tilaisuuden antaa kirjallisen selityksensä määräyksen antamisesta ja mahdollisesta uhkasakon asettamisesta ennen asian ratkaisemista.

Määräys

Itä-Suomen aluehallintovirasto määrää Tuusniemen kuntaa järjestämään kunnan palvelukeskuksen tehostetun palveluasumisen yksiköihin asukkaiden palvelutarpeeseen nähden riittävän määrän sosiaali- ja terveydenhuollon koulutettua henkilöstöä ilman aiheetonta viivytystä ja kuitenkin viimeistään 15.7.2020 mennessä.

Kunnan tulee varmistaa, että yksikössä työskentelee jokaisena viikonpäivänä ja vuorokaudenaikana asukkaiden palvelutarpeen edellyttämä henkilökuntamäärä ja -rakenne.

Henkilöstömitoituksen ja -rakenteen osalta korjaavia toimenpiteitä tulee tehdä välittömästi asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi.

Määräyksen noudattamisen valvonta

Tuusniemen kunnan tulee toimittaa Itä-Suomen aluehallintovirastolle selvitys palvelukeskuksen henkilöstömitoituksen ja -rakenteen korjaamisesta viimeistään 3.8.2020 mennessä. Selvityksestä tulee käydä ilmi, mihin toimenpiteisiin aluehallintoviraston määräyksen johdosta on ryhdytty. Selvitykseen tulee liittää henkilöstöluettelo päätöksen liitteenä olevalle lomakkeelle laadittuna sekä liittämään palvelukeskuksen toteutuneet työvuorolistat ajalta 23.3.-15.7.2020.

Pyydetty selvitys tulee toimittaa Itä-Suomen aluehallintovirastoon osoitteella Itä-Suomen aluehallintovirasto, Kirjaamo, PL 50, 50101 Mikkeli tai sähköisesti kirjaamo.yhteinen@avi.fi Selvityksessä tulee mainita diaarinumerot ISAVI/5241/2018 ja ISAVI/5242/2019.

Mikäli selvitystä ei anneta määräaikaan mennessä, eikä aluehallintovirastolla ole muuta tietoa määräyksen noudattamisesta, aluehallintovirasto ryhtyy toimenpiteisiin mahdollisen uuden määräyksen asettamiseksi uhkasakolla tehostettuna.

Ratkaisun perustelut

Sovellettavat säädökset

Sosiaalihuoltolain (710/1982) 56 §:n mukaan, jos sosiaalihuollon järjestämisessä tai toteuttamisessa havaitaan asiakasturvallisuutta vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka toiminta on muutoin tämän lain vastaista, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tai aluehallintovirasto voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava. Jos asiakasturvallisuus sitä edellyttää, toiminta voidaan määrätä välittömästi keskeytettäväksi taikka toimintayksikön, sen osan tai laitteen käyttö kieltää välittömästi.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tai aluehallintovirasto voi velvoittaa kunnan tai kuntayhtymän noudattamaan 1 momentissa tarkoitettua määräystä sakan uhalla tai uhalla, että toiminta keskeytetään, taikka että toimintayksikön, sen osan tai laitteen käyttö kielletään.

Sosiaalihuoltolain (710/1982) 5 §:n mukaan kunnan on pidettävä huolta sosiaalihuollon suunnittelusta ja toteuttamisesta sen mukaan, kuin tässä laissa tai muutoin säädetään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuuksista annetun lain (733/1992) 3 §:n mukaan kunnan on osoitettava voimavaroja valtionosuuden perusteella olevaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Sosiaalihuollon järjestämisestä kunta voi huolehtia siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 4 §:ssä säädetään.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 21 §:n mukaan asumispalveluja järjestetään henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa palveluihin, jotka edellyttävät muuttamista ja sisältävät sekä asumisen että palvelut. Tilapäistä asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista, kiireellistä apua.

Tuettua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla.

Palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostettua palveluasumista järjestetään henkilöille, joilla hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautista.

Palveluasumisella tarkoitetaan palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Palveluihin sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta, ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Tehostetussa palveluasumisessa palveluja järjestetään asiakkaan tarpeen mukaisesti ympärivuorokautisesti.

Asumispalveluja toteutettaessa on huolehdittava siitä, että henkilön yksityisyyttä ja oikeutta osallistumiseen kunnioitetaan ja hän saa tarpeenmukaiset kuntoutus- ja terveydenhuollon palvelut.

Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveysterveystoimintalain (980/2012, vanhuspalvelulaki) 7 §:n mukaan kunnan on järjestettävä ikääntyneen väestön sosiaalipalvelut sisällöltään, laadultaan ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnan ikääntyneen väestön hyvinvointi, sosiaalinen turvallisuus ja toimintakyky edellyttävät. Palvelut on järjestettävä niin, että ne ovat kunnan ikääntyneen väestön saatavissa yhdenvertaisesti.

Vanhuspalvelulain 19 §:n mukaan läkkäälle henkilölle tarjottavien sosiaali- ja terveysterveystoimintalain on oltava laadukkaita ja niiden on turvattava hänelle hyvä hoito ja huolenpito.

Vanhuspalvelulain 20 §:n mukaan toimintayksikössä on oltava henkilöstö, jonka määrä, koulutus ja tehtävä rakenne vastaavat toimintayksikön palveluja saavien iäkkäiden henkilöiden määrää ja heidän toimintakykynsä edellyttämää palveluntarvetta ja joka turvaa heille laadukkaat palvelut.

Jos toimintayksikön tiloissa hoidettavana olevan iäkkään henkilön toimintakyky on alentunut siten, että hän tarvitsee huolenpitoa vuorokaudenajasta riippumatta, toimintayksikössä on oltava riittävästi henkilöstöä kaikkina vuorokauden aikoina.

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 8 a §:n mukaan, jos sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa tai kun potilas muutoin tarvitsee sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon palveluja, on sovellettava niitä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon säännöksiä, jotka potilaan edun mukaisesti parhaiten turvaavat tuen tarpeita vastaavat palvelut ja lääketieteellisen tarpeen mukaisen hoidon.

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 8 §:n 1 momentin nojalla terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Terveydenhuollon toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua.

Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2017 julkaiseman Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi vuosille 2017-2019 mukaan henkilöstön toteutunut vähimmäismitoitustaso tehostetun palveluasumisen toimintayksiköissä tulee olla vähintään 0,50 työntekijää asukasta kohti. Henkilöstön määrän ja osaamisen kohdentamisessa ovat suunnittelun keskiössä asiakkaiden fyysinen, kognitiivinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky sekä muut, kuten hengelliset tarpeet. Olennaisen

tärkeää on ottaa huomioon voimassa oleva lainsäädäntö ja muu ohjaus ja toiminnalle asetetut laatu- ja vaikuttavuusvaatimukset – mitä hoidolla ja palvelulla tavoitellaan. Henkilöstömäärää suunniteltaessa on varmistettava mitoituksen joustavuus, kuten se, miten henkilöstön lyhyt- ja pidempiaikaista poissaoloa pystytään korvaamaan sijaisilla.

Henkilöstömitoitukseen lasketaan mukaan välittömään asiakastyöhön osallistuvat sairaan- ja terveydenhoitajat, geronomit, fysio- ja toimintaterapeutit, lähi- ja perushoitajat, sosiaalialan ohjaajat ja kasvattajat, sosionomi (AMK):t, kotiavustajat ja kodinhoitajat, hoiva-avustajat, viriketoiminnan ohjaajat ja muut vastaavat asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitoon osallistuvat ammattilaiset, toimintayksiköiden vastuuhenkilöt, kuten osastonhoitajat suosituksessa mainituin rajauksin. Rajausten mukaan muun muassa hoiva-avustajat eivät voi olla yksin työvuorossa eivätkä vastata lääkityksistä.

Laatusuosituksessa on katsottu, että vanhusten tehostetun palveluasumisen toimintayksikköjen henkilöstön välitöntä asiakasajaa ja -työtä lisätään toimintatapoja uudistamalla. Suosituksen mukaan henkilöstön määrää arvioitaessa huomioidaan asiakastyöhön osallistuvan henkilöstön koulutus- ja tehtävä rakenne esimerkiksi siten, toteutuvatko tukipalvelut osana hoito-henkilöstön työtä vai ovatko ne erikseen hankittu.

Asian arvioiminen

Tehostetun palveluasumisen yksikössä on edellä mainitun lainsäädännön ja valtakunnallisten ohjeiden mukaan oltava riittävä määrä hoito- ja hoivahenkilöstöä, joka myös koulutukseltaan ja tehtävä rakenteeltaan vastaa toimintayksikössä asuvien iäkkäiden henkilöiden määrää ja heidän toimintakykynsä edellyttämää palvelujen tarvetta.

Yksikön asiakkaiden palvelujen tarpeiden mukainen henkilöstö tulee mitoittaa siten, että avustaviin eli ns. välillisiin työtehtäviin käytettyä työaikaa ei lasketa välittömän asiakastyön henkilöstömitoitukseen. Välillisten työtehtävien hoitamiseen tarvittava henkilöstömitoitus tulee laskea erikseen ja sen tulee olla riittävä vastaamaan asiakkaan hyvää ja laadukasta sosiaalihuoltoa asumispalveluissa. Vakiintuneesti valvonnassa on katsottu, että avustavissa tehtävissä henkilöstömitoituksen tulee olla 0,1 työntekijää asiakasta kohden.

Aluehallintovirasto toteaa, että vakiintuneen käytännön mukaan hoiva-avustajia voi henkilöstössä olla enintään yksi 15 asukasta kohden, sillä asiakas- ja potilasturvallisuus edellyttävät, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöä työskentelee kaikissa vuoroissa riittävästi.

Henkilöstömäärää arvioitaessa tulee huomioida ennakoimattomat poissaolot, joiden aikana asiakkaille on turvattavat riittävät ja laadukkaat palvelut. Henkilöstömitoitus ei saa olla niin haavoittuva, että poissaolot aiheuttavat riskejä palvelun asianmukaiselle tuottamiselle.

Aluehallintovirasto katsoo, että selvityksen liitteinä olleiden työvuorolistojen mukaan Tuusniemen kunnan tehostetun palveluasumisen yksikön henkilökuntamäärä ei ole kaikissa vuoroissa ollut riittävä ja henkilöstörakenne ei vastaa asiakkaiden hoidon- ja huolenpidon sekä palvelujen tarvetta.

Työvuoroissa ei työskentele riittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuksen omaavia työntekijöitä. Työvuorolistoista käy ilmi, että vuorossaan saattaa olla vain yksi lähihoitaja ja muut ovat kouluttamattomia työntekijöitä tai opiskelijoita. Selvityksessä kerrottu henkilöstömitoitus oli ilmoitettu nähtävästi henkilöstövakansseina. Selvityksessä ei ole huomioitu sitä, että useampi lähihoitaja työskenteli osa-aikaisesti.

Tuusniemen kunnan selvityksen mukaan Mäntykodin asukkaiden RAVA-indeksin keskiarvo on 3,51, mikä tarkoittaa sitä, että henkilöt ovat pääsääntöisesti kahden autettavaa muistisairaita vanhuksia. Tuomikodin asukkaiden RAVA-indeksin keskiarvo on 3,39. Heidän toimintakykynsä on vähän parempi kuin Mäntykodin asukkaiden ja suurin osa heistä selviytyy yhden autettavana.

Aluehallintovirastot ja Valvira ovat laatineet viitteellisen henkilöstövoimavarojen tarpeen arviointitaulukon, jonka mukaan RAVA-indeksillä 3,00-3,49 tehostetun palveluasumisen toteutunut mitoituksen tulisi olla 0,50-0,60 työntekijää asukasta kohden ja RAVA-indeksillä 3,50-4,02 mitoituksen tulisi olla 0,6-0,7 työntekijää asukasta kohden. Välitöntä asiakastyötä tekevän hoito- ja hoivahenkilöstön määrän ja rakenteen tulee vastata asukkaiden määrää ja palveluiden tarvetta kaikissa tilanteissa ja kaikkina vuorokauden aikoina ja viikonpäivinä.

Aluehallintovirasto on antanut ohjausta Tuusniemen kunnalle vuodesta 2015 lähtien palvelukeskuksen henkilökuntamäärästä ja -rakenteesta sekä ohjaus- ja arviointikäynnillä että kanteluratkaisujen yhteydessä. Aluehallintovirasto katsoo, että Tuusniemen kunnan esittämät toimenpiteet eivät ole vaikuttaneet tilannetta korjaavasti tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoitukseen ja -rakenteeseen eivätkä ne ole olleet henkilöstön vaihtuvuuden kannalta riittäviä.

Palvelukeskuksen toiminnasta tulleiden epäkohtailmoitusten ja yksiköstä viimeksi saatujen työvuorolistojen perusteella voidaan todeta, että Tuusniemen kunnan tehostetun palveluasumisen yksikön omavalvonta ei ole toiminut. Kunta on kertonut tulevaisuudessa tapahtuvista muutoksista, joilla tilannetta mahdollisesti pystyttäisiin parantamaan. Suunnitelma henkilöstömitoituksen ja -rakenteen parantamiseksi ei ole kuitenkaan toteutunut. Puutteet Tuusniemen kunnan tehostetun palveluasumisen henkilöstörakenteessa ovat erittäin vakavia. Asukkaiden palvelujen hyvä laatu ei ole toteutunut vanhuspalvelulain edellyttämällä tavalla.

Tuusniemen kunta ei ole lausunut selityksessään aluehallintoviraston harkitsemasta määräyksen antamisesta.

Aluehallintovirasto pitää perusteltuna määräyksen antamista Tuusniemen kunnalle palvelukeskuksen henkilöstötilanteen vakauttamiseksi siten, että henkilökunta on koulutettua, pysyvää ja osaavaa. Henkilöstömitoituksen ja -rakenteen osalta korjaavia toimenpiteitä tulee tehdä välittömästi asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen liitteenä olevan valitusosoituksen mukaisesti.

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

puh. 0295 016 800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12-14

Lisätietoja

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa sosiaalihuollon ylitarkastaja Pia Sorsa etunimi.sukunimi@avi.fi ja puh. 029 501 6800/keskus.

Sosiaalihuoltoyksikön päällikkö

Satu Syrjälä

Sosiaalihuollon ylitarkastaja

Pia Sorsa

Jakelu ja suoritemaksu

Tuusniemen kunnanhallitus

Päätös on maksuton

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Tämä asiakirja ISAVI/5241/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/5241/2018 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Syrjälä Satu 28.05.2020 14:19

Esittelijä Sorsa Pia 28.05.2020 14:17

VALITUSOSOITUS

Tähän aluehallintoviraston päätökseen voi hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valituksesta huolimatta aluehallintoviraston tekemää päätöstä on noudatettava, jos siinä on niin määrätty.

Asian käsittelystä hallinto-oikeudessa voidaan periä oikeudenkäyntimaksu siten kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) ja oikeusministeriön asetuksessa tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1383/2018) säädetään. Maksun suuruus on 260 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tarkempia tietoja maksuista saa hallinto-oikeudesta.

Toimi näin

Jos haet muutosta aluehallintoviraston päätökseen, tee kirjallinen valitus Itä-Suomen hallinto-oikeuteen.

Tee valitus **viimeistään 30 päivän kuluessa** siitä, kun aluehallintoviraston päätös on saatu tiedoksi.

- Kun määräaika lasketaan, sitä päivää, kun päätös on saatu tiedoksi, ei oteta lukuun.
- Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, juhannusaatto tai arkilauantai, määräaika päättyy ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.
- Jos päätös on lähetetty kirjeenä, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen viimeistään seitsemäntenä (7.) päivänä siitä, kun aluehallintovirasto on lähettänyt kirjeen. Selvitä kirjallisesti, jos näin ei ole jostakin syystä tapahtunut.
- Jos päätös on lähetetty sähköisenä viestinä, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena (3.) päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.
- Jos päätös on saatu tiedoksi jollakin muulla tavalla, tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksiantotodistus, saantitodistus tai haastetiedoksiannosta annettu todistus.
- Sijaistiedoksiannossa katsotaan, että päätös on saatu tiedoksi kolmantena (3.) päivänä siitä, kun sijaistiedoksiannosta annettu tiedoksiantotodistus on annettu.
- Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon jo kirjeen saapumispäivänä.

Ilmoita valituksessa

- valittajan nimi, postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite. Jos valittajana on yhteisö, ilmoita sen nimi ja yhteystiedot.
- laillisen edustajan, asiamiehen tai muun valituksen laatineen henkilön nimi ja postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite
- sellainen postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Hallinto-oikeus voi valita, mihin osoitteeseen se toimittaa asiakirjat, jos sille on ilmoitettu useampia prosessiosoitteita tai jos yhtäkään ilmoitettua yhteystietoa ei ole nimetty prosessiosoitteeksi.
- päätös, johon haetaan muutosta
- päätöksen kohta, johon haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Yhteystietojen muutoksesta on ilmoitettava viipymättä hallinto-oikeudelle valituksen vireillä olon aikana.

Valituksen liitteet

- aluehallintoviraston päätös, johon muutosta haetaan (alkuperäisenä tai jäljennöksenä)
- todistus siitä, minä päivänä aluehallintoviraston päätös on saatu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joita käytetään vaatimusten tukena (jollei niitä ole toimitettu jo aiemmin aluehallintovirastoon)

– valtakirja

- o asiamiehen on liitettävä valitukseen valittajalta saatu valtakirja – ellei hän ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai sellainen oikeudenkäyntiavustaja, joka määritellään luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011).
- o asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa, jos hallinto-oikeuteen toimitetaan sellainen sähköinen asiakirja, jossa on selvitys asiamiehen toimivallasta. Asiamiehen ei myöskään tarvitse esittää valtakirjaa, jos valittaja on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa tai jos asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa.

Lähetä valitus hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden yhteystiedot ovat:

Itä-Suomen hallinto-oikeus

Minna Canthin katu 64, 70100 Kuopio (käyntiosoite)

PL 1744, 70101 Kuopio (postiosoite)

sähköposti: ita-suomi.hao@oikeus.fi

puhelinvaihe: 0295 642 500

asiakaspalvelu: 0295 642 502 (avoinna ma–pe kello 8.00–16.15)

telekopio (fax): 0295 642 501

Valituksen saapuminen määräajassa on valittajan vastuulla, kun se lähetetään postitse, sähköpostitse, telekopiona tai lähetin välityksellä. Suljetussa laitoksessa oleva henkilö voi antaa valituskirjelmän valitusajan kuluessa myös sille henkilölle, joka on määrätty laitoksessa tätä tehtävää hoitamaan tai laitoksen johtajalle.

Valituksen on oltava perillä hallinto-oikeuden kirjaamossa viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä.

Valituksen voi tehdä myös myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>